

UIT HEUSDENHOUTS HISTORIE 23a

In samenwerking met Heemkundekring Paulus van Daesdonck

Herinneringen aan de Heusdenhoutschestraat en omgeving zoals beschreven door Sjef van Gils. In twee delen, onderstaand deel 1.

Inleiding

De Heusdenhoutsestraat bestaat ook nu nog en wordt momenteel aangepast tot 'fietsstraat'. De huidige straat volgt slechts gedeeltelijk het oude tracé. Het eerste deel van de oorspronkelijke straat, vanaf de Heusdenhoutseweg bij de St. Annakapel tot de huidige Gastakker, is sinds 1965 herbenoemd tot -een deel van de- Kapelstraat. De straat sluit bij het kruispunt met de Heusdenhoutseweg aan op de Kapelstraat van oudsher.

In de oude vorm kent de Heusdenhoutschestraat een heel lange geschiedenis. Niet verwonderlijk voor zo'n oud dorp. Historicus Buiks kwam in oude geschriften -uit 1487- de naam Hoesenhoutstraetken tegen.

De Heusdenhoutschestraat op de kaart uit 1940 is eeuwen ouder dan de -rechte- Tilburgseweg rechtsboven.

Bij de eerste annexatie -per 1 januari 1942- werd het westelijke deel van Heusdenhout ingenomen door Breda. Het deel van de Heusdenhoutschestraat dat nog globaal de oude route volgt ligt ongeveer vanaf de aansluiting van de Gastakker op de huidige Heusdenhoutschestraat tot aan het Brabantplein.

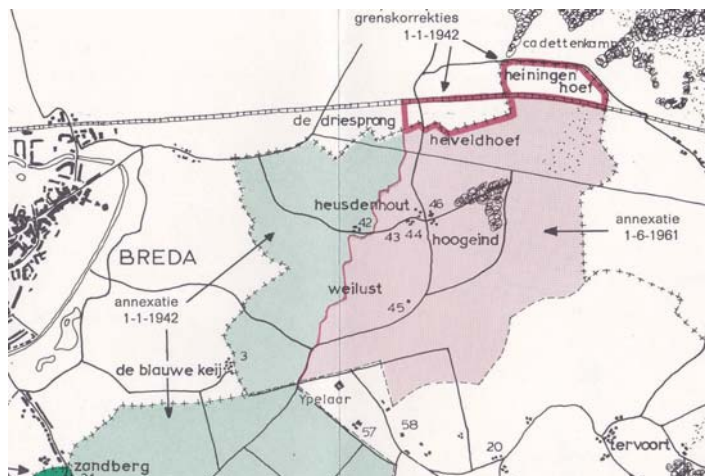
Van de oorspronkelijke Heusdenhoutschestraat aan de kant van de Teteringschedijk is nog een klein stukje te zien.

De aansluiting komt op de Teteringsedijk uit tussen de woningen met de adressen Teteringsedijk 166 en 168.

Het nog bestaande restant van de vroegere Heusdenhoutschestraat dat uitkomt op de Teteringsedijk.

Het gezin van A.J. van Gils woonde in het deel dat in 1942 werd geannexeerd. Het oorspronkelijk huisnummer in de gemeente Ginneken en Bavel was Heusdenhoutschestraat 31. Na de annexatie werden de panden op het geannexeerde deel hernummerd en kreeg de woning huisnummer 125 te Breda.

De annexatie door Breda in 1942 in groen, de grenscorrectie in 1942 -ruil tussen gemeente Teteringen en gemeente Nieuw-Ginneken- is rood omljnd, de annexatie door Breda in 1961 in rose.

Sjef van Gils vertelt anekdotes uit de periode 1945-1953:

"In de periode 1933-1953 woonde ons gezin aan de Heusdenhoutschestraat 125. Aanvankelijk behoorde de straat tot de gemeente Ginneken en Bavel, toen hadden we huisnummer 31. In 1942 is het gebied waarin ons huis stond Breda geworden. De plaats waar ons huis stond ligt momenteel midden in het Brabantpark. De grote boom op het eilandje in de vijver dichtbij de -een aantal jaren geleden gebouwde- nieuwe Michaëlkerk stond destijds enkele honderden meters van ons huis vandaan. Ons gezin bestond uit vader, moeder en zes kinderen.

De jongste werd in 1949 geboren. In 1953 is ons gezin naar Bavel verhuisd. We gingen terug naar de plaats waar vader oorspronkelijk vandaan kwam."

A.J. van Gils en zijn echtgenote bij hun huwelijk

Moeder van Gils en haar kinderen in 1948 op de Teteringschedijk op weg naar de toenmalige kerk toegewijd aan Onze Lieve Vrouw van Goeden Raad aan de Driesprong

De straat

“De Heusdenhoutsestraat was een leuke straat om te wonen. Vooral voor opgroeiende kinderen was er veel speelruimte. Het speelterrein besloeg het gebied van de achterkant van het toenmalige Ignatiusziekenhuis aan de singel in Breda tot de Heusdenhoutseweg in het oosten, het deel dat nu Heerbaan is.

Het was een straat waar hier en daar links en rechts huizen stonden, waartussen zich akkers, tuinderijen en weilanden bevonden. De bestrating was om te huilen en bestond uit een zeer onregelmatig formaat kinderkopjes.

Een impressie van de Heusdenhoutschestraat destijds. Met op het fietspad Dré van den Broek.

Daarnaast lag een fietspad bedekt met koolas. Naast het smalle fietspad stonden op

bepaalde afstanden houten palen waaraan telefoondraden hingen, voor de enkeling die over telefoon beschikte. De palen stonden wel eens in de weg, vooral als je probeerde met een bakfiets zoveel mogelijk op het fietspad te fietsen. Mislukte zo'n ritje door de paal die in de weg stond, dan duikelde je met fiets en al in de brandnetels.

De beide sloten langs de straat waren immers meestal begroeid met brandnetels, wilde bramen of andere stekelige houtgewassen. Dus niet bepaald planten waar je veel mee in aanraking moest komen. In de meestal droge sloten kon je jezelf onder de struiken prima verstoppen wanneer het bekende spelletje 'verstopertje' gespeeld werd. Of als je, volgens de veldwachter, die als bijnaam had 'de schele Piet', weer eens wat uitgehaald had wat volgens hem niet door de beugel kon.

Afwisselend bestond de bebouwing uit boerderijen, tuinderijen en burgerwoningen. De mensen die er woonden konden het over het algemeen goed met elkaar vinden. Toch was er ook wel eens heibel tussen de gezinnen. Zo kon het ruime aantal kinderen uit de buurt regelmatig genieten van de Mieke-Nousfilm (afgeleid van de Mickey Mouse film) wanneer twee families met vergelijkbare namen het weer eens met elkaar aan de stok hadden.”

Voetbalveld JEKA

Voetbalclub JEKA, de afkorting van Jeugdige Enthousiasme Kan Alles, is in 1937 door de Broeders van Huijbergen opgericht. De club heeft nagenoeg altijd in Heusdenhout gevoetbald. Door de uitbreiding van het Amphia Ziekenhuis is de club enkele jaren geleden verplaatst naar het gebied 'Tussen de Leijen' aan de

Beukenlaan tussen de Franklin Rooseveltlaan en rijksweg A27.

Sjef vertelt verder: “Naast ons huis lag, een beetje naar achteren dus verder van de straat af, het eerste voetbalveld van JEKA. Het bestond uit een grasveld (nou ja) en een kleedlokaal (barak). Achter dat lokaal stond een waterpomp met zwengel, waarmee water uit de grond werd gepompt. Na de wedstrijd was het altijd wassen buiten bij de pomp met koud water. Winter of zomer maakte geen verschil. Riolering was niet aanwezig, zodat wassen ook wel eindigde in een modderpoel. Het gras op het voetbalveld werd door de broeders (oprichters van JEKA) met een handmaaiertje gemaaid. Het grasmaaien nam veel tijd in beslag. Een broeder zag je daarom vaak een hele middag zwoegen met zijn maaimachine. Ondanks het gezwoeg kwam het regelmatig voor dat een voetbalwedstrijd werd gespeeld op

het veld waarvan de ene helft mooi kort was gemaaid en op de andere helft het gras twintig centimeter hoog stond. Het betrof dan altijd de linker of de rechter helft. Het veld werd immers altijd in de lengterichting gemaaid. Voor de beide doelen was een flinke zandvlakte aanwezig. Tegenwoordig zou het als zandbak voor spelende kinderen geen slecht figuur slaan. Bij de doelpalen kon je over het algemeen maar beter uit de buurt blijven, ze vielen nogal gemakkelijk om. Zo nu en dan overigens wel geholpen door de baldadige jeugd uit de omgeving. De jeugd heeft veel tijd op het voetbalveld doorgebracht. Vooral ook op het ervoor liggende weiland van boer Snijders. Voor voetballen was niet altijd een bal beschikbaar. Maar, met een gummibal werden op een klein veld vele kopwedstrijden gespeeld, waarbij het er vaak spannend aan toe ging.”

De Molenleij

Verder liep er door het gebied het riviertje de Molenleij. Wij hebben het nooit anders genoemd dan de 'Laaij'. Het riviertje is nu in Brabantpark overal terug te vinden. Aan de loop van het riviertje zijn veel veranderingen aangebracht, maar het stroomt nog steeds tot in de singel naast het voormalige Ignatiusziekenhuis. Na de Tweede Wereldoorlog is het riviertje bijvoorbeeld op een aantal plaatsen verbreed en werden duikers vervangen door bruggen en stuwten, vooral in het laatste deel. Daarbij ontstonden twee grote zandbergen. Er werden twee betonnen bruggen, een fietsbruggetje en enkele stuwten aangelegd. Genoeg ingrediënten voor de kinderen uit de omgeving om er een speelparadijs van te maken. De zandbergen stonden vooral in de winter in de belangstelling wanneer er sneeuw was gevallen. Houten kisten, zogenaamde veilingkisten bestemd voor groente en fruit, werden gebruikt als slee en de zandbergen als slee-piste. Het ging niet altijd probleemloos. Bleef de kist soms hangen achter een wat groot uitgevallen graspol dan sloeg de kist met inhoud over de kop en moest de rest van de afdaling rollend worden afgelegd.”

Een deel van Heusdenhout in de jaren veertig van vorige eeuw vanuit de lucht gezien. Midden onderaan seminarie Ijpelaar. De zandhopen -witte bergen- bij het vergraven van de Molenleij zijn te zien als lichte vlekken in het landschap. U kunt er op de foto zes tellen vanaf de grote witte vlek aan de Heusdenhoutscheweg richting linksboven.

Volgende keer het tweede deel.

Hebt u naar aanleiding van het eerste deel van de herinneringen van Sjef van Gils vragen of hebt u zelf een verhaal uit het Heusdenhout van vroeger, dan houden we ons als werkgroep Heusdenhouts Historie ten zeerste aanbevolen. Oude foto's zijn ook altijd welkom, we scannen ze en u krijgt ze ongeschonden terug. De digitale kopieën gaan in het archief van Heemkundekring Paulus van Daesdonck. **Contact:** nieuws@heusdenhout.nl

